

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

โลกของสื่อในศตวรรษที่ 21 เป็นยุคแห่งการสื่อสารแบบไร้พรมแดนที่กำลังก้าวหน้าไป ด้วยจังหวะที่เร็วขึ้น นี่คือจุดหมุนเปลี่ยนทางเทคโนโลยีการสื่อสารและเป็นปัจจัยกำหนดที่โดดเด่นที่สุดที่เอื้ออำนวยให้การไหลเวียนข่าวสารของโลกเป็นไปอย่างรวดเร็ว ในปริมาณที่มหาศาลและคุณภาพดี ตลอดจนทำให้เกิดมีช่องทางในการสื่อสารมากขึ้น ซึ่งในปัจจุบันมีสื่อมวลชนอยู่หลายประเภทด้วยกัน ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุกระจายเสียง สื่อวิทยุโทรทัศน์ และสื่อภาพยนตร์ รวมทั้งสื่อใหม่ทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งสื่อมวลชนเหล่านี้ มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการสื่อสารถ่ายทอดและนำเสนอข่าวสาร การรายงานเหตุการณ์ เรื่องราว และความเป็นไปในแง่มุมต่างๆ ที่เกิดขึ้นให้ผู้คนภายนอกหรือให้กับผู้คนในสังคมได้รับรู้ เนื่องจากมีคุณสมบัติพิเศษเรื่องความฉับไว ทันต่อเหตุการณ์ โดยปราศจากข้อจำกัด เงื่อนไขเรื่องพื้นที่และเวลา การนำเสนอข่าวสามารถเสนอข่าวได้หลายประเภทมากขึ้นและลึกซึ้ง โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์ที่มีข้อได้เปรียบเรื่องความรวดเร็ว เป็นช่องทางหนึ่งที่มีลักษณะพิเศษ เพราะสามารถสัมผัสได้ทั้งภาพและเสียง อีกทั้งสื่อโทรทัศน์ในปัจจุบันนี้ยังสามารถนำเทคโนโลยีสื่อสารดาวเทียมมาใช้ในการถ่ายทอดสดนอกสถานที่ได้อย่างทันทีทันใด จึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่ประชาชนเป็นจำนวนมากติดตามนิยมในสื่อประเภทนี้

เมื่อพิจารณาในเชิงเปรียบเทียบกับระบบสื่อทั้งหมดของประเทศ เราปฏิเสธไม่ได้ว่าโทรทัศน์ได้กลายเป็นสื่อ “มวลชน” ขนานแท้ของเมืองไทยไปแล้ว ทั้งในแง่ปริมาณของทรัพยากร ความสะดวก ความนิยม ความรวดเร็ว และความครอบคลุมของเครือข่ายที่กินอาณาบริเวณได้ทั่วถึงที่สุด จนกล่าวได้ว่าไม่มีที่ว่างในทางสังคมและภูมิภาคใดๆ เลยที่โทรทัศน์เข้าไปไม่ถึง ฉะนั้นไม่ว่าจะชอบหรือไม่ก็ตาม นอกจากการนำเสนออะไรอื่นๆ ไปตามความจำเป็นทางธุรกิจแล้วสถานีโทรทัศน์แต่ละแห่งคงไม่มีทางเลือกมากนัก นอกจากถือเป็นปรัชญาประจำใจตนเองต้องทำหน้าที่ในด้านการผลิตและนำเสนอข่าวอย่างเต็มที่ด้วย¹

¹บุญรักษ์ บุญญะเขตมาลา, “สู่การปฏิรูปข่าวโทรทัศน์เพื่อเหยื่อสึนามิ,” รายงานประจำปี (กรุงเทพมหานคร: สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย, 2548), น. 14.

สถานีโทรทัศน์ไอทีวีก็เป็นสื่อมวลชนที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงปรัชญาดังกล่าวได้ พร้อมทั้งดำเนินธุรกิจเป็นสถานีข่าวอย่างเต็มตัว ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งเมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2538 ด้วยทุนจดทะเบียนเริ่มต้นและชำระแล้ว 250 ล้านบาท และมีการเพิ่มทุนเป็น 1,000 ล้านบาท ในปีเดียวกัน โดยจดทะเบียนที่ใช้ชื่อว่า บริษัท สยามอินโฟเทนเมนท์ จำกัด ต่อมาในปี พ.ศ. 2541 ได้มีการเปลี่ยนชื่อเป็น บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน)² บริษัทฯ ได้รับอนุมัติอย่างเป็นทางการจากสำนักงานปลัดนายกรัฐมนตรี ให้เป็นผู้ดำเนินงานโครงการสถานีโทรทัศน์ช่องใหม่ภายใต้สัญญาเข้าร่วมงานและดำเนินการสถานีวิทยุโทรทัศน์ระบบ ยูเอชเอฟ (UHF - Ultra High Frequency) สัญญาสัมปทานเป็นระยะเวลา 30 ปี ซึ่งกำหนดให้ไอทีวีมีความโดดเด่นในการเป็นสถานีข่าวและสาระความรู้ โดยรายการที่แพร่ภาพออกอากาศจะเป็นรายการข่าวสาร สารคดี และสาระประโยชน์ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 และรายการประเภทอื่นรวมถึงรายการบันเทิงไม่เกินร้อยละ 30 ของเวลาที่ออกอากาศทั้งหมด รายการข่าวของสถานีฯ ได้รับการยอมรับจากประชาชนในด้านการนำเสนอข่าวสารอย่างรวดเร็ว ถูกต้อง ชัดเจน ทันต่อเหตุการณ์ ตรงไปตรงมาและเป็นกลาง เน้นการวิเคราะห์ เจาะลึกในประเด็นเรื่องราวต่างๆ เพื่อให้ประชาชนรับข้อมูลข่าวสารที่ครบถ้วนถูกต้อง และทันต่อเหตุการณ์ ส่วนรายการบันเทิงของสถานีฯ ได้เสนอความบันเทิงอย่างมีสาระความรู้ที่ให้ประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้ชมรายการ ซึ่งมีความทันสมัยทำให้ผู้ชมสนใจเป็นอย่างมาก

เมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน 2544 มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการถือหุ้นของบริษัทฯ โดย ชิน คอร์ปอเรชั่น ได้ตกลงซื้อหุ้นสามัญของบริษัทฯ จากธนาคารไทยพาณิชย์ และต่อมาได้ดำเนินการรับซื้อหุ้นสามัญของบริษัทฯ จากผู้ถือหุ้นรายอื่นทุกรายในราคาเดียวกัน เป็นผลให้ ชิน คอร์ปอเรชั่น เป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่สุด ต่อมาในวันที่ 13 มีนาคม 2545 บริษัทฯ ได้เข้าจดทะเบียนเป็นหลักทรัพย์จดทะเบียน ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ในวันที่ 30 มกราคม 2547 คณะอนุญาโตตุลาการได้มีคำวินิจฉัยชี้ขาดตามข้อพิพาทระหว่างไอทีวี และ สำนักงานปลัดนายกรัฐมนตรี มีสาระสำคัญดังนี้ ให้บริษัทฯ สามารถออกอากาศช่วงเวลา Prime Time คือ ช่วงเวลาระหว่าง 19.00 - 21.30 น. ได้โดยไม่ต้องถูกจำกัดเฉพาะรายการข่าว สารคดี และสาระประโยชน์ แต่ต้องเสนอรายการข่าว สารคดี และสาระประโยชน์ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของเวลาออกอากาศทั้งหมด ทั้งนี้ภายใต้ข้อบังคับของกฎระเบียบที่ทางราชการออกใช้บังคับแก่สถานีวิทยุโทรทัศน์โดยทั่วไป

²“ประวัติความเป็นมาและการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ,” <<http://www.itv.co.th>>,

สถานีโทรทัศน์ไอทีวี ได้ปรับรายการให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้ชมทั่วประเทศ โดยเพิ่มเติมรายการประเภทบันเทิงและรายการเพื่อครอบครัวสมัยใหม่มากขึ้น อีกทั้งยังเพิ่มรายการข่าวมากขึ้นนอกเหนือไปจากรายการข่าวประจำวันแล้ว ได้แก่ ข่าวเช้าไอทีวี, ไอทีวีสอตนิวส์ และรายการร่วมมือร่วมใจ ซึ่งได้รับความนิยมจากผู้ชมเป็นอย่างดี

ปัจจุบันสถานีโทรทัศน์ไอทีวีมีสถานีเครือข่ายทั้งสิ้น 52 สถานี ซึ่งนับว่าเป็นสถานีโทรทัศน์ที่มีเครือข่ายมากที่สุดในบรรดาสถานีโทรทัศน์ทุกช่อง ทำให้ครอบคลุมประชากรที่สามารถรับชมได้ประมาณร้อยละ 98 ของประชากรทั้งหมดในประเทศไทย³

สถานีโทรทัศน์ไอทีวีได้พัฒนาเทคโนโลยีในการผลิตรายการเป็นระบบดิจิทัลทั้งด้านเครือข่าย (Network) ที่ใช้ในการแพร่ภาพออกอากาศ (ONAIR) และการนำเสนอข้อมูลข่าวสารอย่างครบถ้วนด้วยภาพเสียงที่มีความคมชัดสูง ซึ่งมีศักยภาพสมบูรณ์ ไอทีวีได้พัฒนาระบบการทำงานภายในสถานีอย่างต่อเนื่อง เริ่มตั้งแต่การเป็นสถานีโทรทัศน์ของไทยแห่งแรกที่ได้นำเทคโนโลยีระบบ Digital Serial Component (DSC) มาใช้ในกระบวนการผลิตรายการและการส่งผ่านสัญญาณภายในสถานี เพื่อให้ได้คุณภาพของสัญญาณภาพและเสียงคงไว้เหมือนต้นฉบับ จึงสามารถสร้างสรรค์งานที่มีความซับซ้อนเป็นอย่างดี พร้อมด้วยร่ายถ่ายทอดสัญญาณผ่านดาวเทียมระบบดิจิทัล การรายงานข่าวบนเสลิกอปเตอร์ที่สามารถถ่ายทอดสดภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และสามารถบันทึกภาพเหตุการณ์จากมุมสูง ซึ่งทำให้ได้รายละเอียดของภาพเหตุการณ์ต่างๆ ได้มากขึ้น

ในส่วนของการผลิตข่าว ไอทีวีได้พัฒนาไปสู่ระบบที่เรียกว่า Digital News Room ซึ่งเป็นห้องข่าวระบบดิจิทัลที่สมบูรณ์แบบเป็นแห่งแรกในประเทศไทย สามารถผลิตและนำเสนอข่าวให้แก่ผู้ชมได้รวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ ระบบ Digital News Room นี้ช่วยให้ผู้สื่อข่าวในส่วนงานต่างๆ สามารถดึงภาพข่าวที่ถูกจัดเก็บไว้ออกมาใช้งานได้พร้อมๆ กัน จึงทำให้สามารถผลิตข่าวงานแปลข่าวต่างประเทศ ตลอดจนการทำตารางการทำงาน (Rundown) เพื่อใช้สำหรับการออกอากาศได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และมีคุณภาพ⁴

โดยสรุปแล้วด้านบทบาทหน้าที่สื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวของสถานีโทรทัศน์ไอทีวี นั้นมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ยึดหลักความรวดเร็ว ถูกต้อง แม่นยำ เกาะติดสถานการณ์โดยไม่เกรงกลัวต่ออิทธิพลใดๆ อีกทั้งยังนำเทคโนโลยีอันทันสมัยต่างๆ มาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อการสื่อสาร ใน

³“เทคโนโลยีการผลิต,” <<http://www.itv.co.th>>, 14 ธันวาคม 2548.

⁴เรื่องเดียวกัน.

การนำเสนอข่าว และยังเป็นที่พักของประชาชนในสังคมด้วยการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนอย่างแท้จริง ด้วยการดำเนินนโยบายด้านการนำเสนอข่าวสูงถึง 50 เปอร์เซ็นต์ที่มากกว่าสถานีโทรทัศน์ช่องอื่นๆ ในปัจจุบัน

สถานีโทรทัศน์ไอทีวี มุ่งมั่นที่จะเป็นผู้นำในการเสนอข่าวทั้งข่าวในประเทศและต่างประเทศ ข่าวที่มีความสำคัญจะได้รับการรายงานและวิเคราะห์ด้วยผู้สื่อข่าวที่ชำนาญในสายข่าวนั้นๆ เพื่อให้ผู้ชมได้เห็นภาพของเหตุการณ์ต่างๆ เหล่านั้นอย่างชัดเจน รายการข่าวของไอทีวีจะให้ความสำคัญต่อเหตุการณ์ ความเคลื่อนไหวที่มีผลกระทบต่อชีวิตและความรู้สึกของประชาชนทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นข่าวในด้านสังคม เศรษฐกิจหรือการเมือง ไอทีวีจะเกาะติด เกาะลึก ประเด็นต่างๆ อย่างไม่ขาดตอน จนกว่าประเด็นเหล่านั้นจะได้ข้อสรุป⁵

ในชีวิตประจำวันของคนไทยทุกวันนี้ได้สัมผัสกับสื่อมวลชนหรือสำนักข่าวต่างประเทศมากมาย โดยเฉพาะสื่อมวลชนของประเทศญี่ปุ่นนั้นมีสื่อโทรทัศน์ที่ให้ความสำคัญกับรายการข่าวมากเป็นพิเศษที่เห็นเด่นชัดที่สุดก็คือ สถานีโทรทัศน์ NHK ซึ่งสื่อมวลชนในญี่ปุ่นก็ให้ความสำคัญกับการสำรวจความนิยมหรือเรตติ้ง (Rating) เพราะว่าเรตติ้ง (Rating) มีความหมายสำหรับสื่อโทรทัศน์อย่างน้อยที่สุดก็เป็นดัชนีที่ชี้วัดความต้องการด้านรายการของผู้ชม ในขณะเดียวกันก็เป็นเครื่องบ่งบอกถึงความสำเร็จของสถานีโทรทัศน์ด้วย

เรื่องของความหมายในเรตติ้ง (Rating) ของสื่อมวลชนในประเทศญี่ปุ่นก็มีความสำคัญมากไม่แตกต่างไปจากสื่อมวลชนในประเทศไทย โดยเฉพาะสถานีโทรทัศน์เอชเอ็นเอ็น นอกจากจะใช้วัดความต้องการด้านรายการของผู้ชมโทรทัศน์และเป็นเครื่องบ่งบอกถึงความสำเร็จแล้ว ยังใช้เรตติ้ง (Rating) เป็นแรงขับเคลื่อนนโยบายก็คือ การได้มาซึ่งรายได้จากค่าโฆษณาเป็นเพราะผลมาจากการสำรวจเรตติ้ง (Rating) นั้นเอง

จากเหตุการณ์ภัยพิบัติสึนามิที่เกิดขึ้นกับประเทศไทย ใน 6 จังหวัดภาคใต้ ได้แก่ ภูเก็ต พังงา กระบี่ ระนอง ตรัง และสตูล เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2547 ที่ผ่านมานั้น สถานีโทรทัศน์ไอทีวีใช้เหตุการณ์ในภาวะวิกฤติดังกล่าว ด้วยการนำเสนอข่าวซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์หลักของสถานีฯ โดยวางแผนการสื่อสารในภาวะวิกฤติทั้งด้านการผลิตข่าวและกระบวนการนำเสนอข่าวด้วยการกำหนดวาระข่าวสารข้อมูลต่างๆ รวมทั้งการปรับผังรายการเพื่อนำเสนอข่าวภัยพิบัติสึนามิได้อย่างรวดเร็ว ต่อเนื่อง และได้มีการสำรวจความนิยมของผู้ชมทางสื่อโทรทัศน์จากเหตุการณ์ภัยพิบัติสึนามิที่เกิดขึ้นกับประเทศไทยส่งผลทำให้เรตติ้ง (Rating) ข่าวภัยพิบัติสึนามิ ในช่วงไพรม์ไทม์

⁵“โครงสร้างการบริหารงาน,” <<http://www.intranet.itv.co.th>>, 16 มกราคม 2548.

(Prime time) ตั้งแต่วันที่ 27-31 ธันวาคม พ.ศ. 2547 ของไอทีวีครองแชมป์ได้รับความนิยมหรือมีเรตติ้ง (Rating) สูงสุด 7.58% และมีส่วนแบ่งผู้ชมสูงสุด 31.1% (จากผลสำรวจของ Nielsen Media Research)⁶

ตารางที่ 1.1

แสดง TV Rating: ช่วงวันที่ 27-31 ธันวาคม 2547

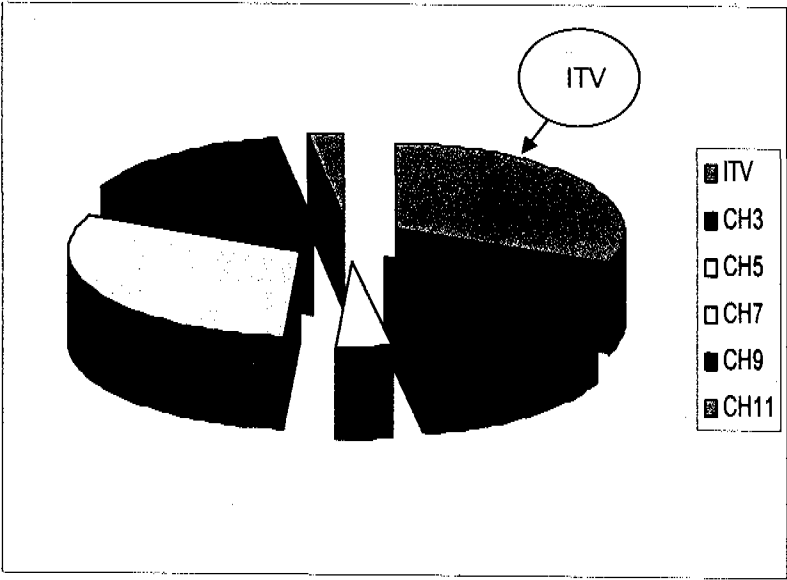
Channel	Mon-Sun 18.00-22.30			
	Viewer ('000)	%Share	TVR	Rank
ITV	4,380	31.1	7.58	1
CH3	2,267	16.1	3.93	3
CH5	559	4.0	0.97	5
CH7	4,286	30.4	7.42	2
CH9	2,218	15.8	3.84	4
CH11	368	2.6	0.64	6

ที่มา: Nielsen Media Research Company, "TV Rating," (Nielsen Media Research Company, 2004).

จากตาราง TV Rating: ในระหว่างวันที่ 27-31 ธันวาคม พ.ศ. 2547 ผลการสำรวจของ Nielsen Media Research พบว่า ช่วงเวลาไพรม์ไทม์ คือ 18.00-22.30 น. ไอทีวีได้เรตติ้ง (Rating) เป็นอันดับ 1 คือ 7.58, รองลงมา คือ ช่อง 7 (7.42) ตามมาด้วย ช่อง 3 (3.93), ช่อง 9 (3.84), ช่อง 5 (0.97) และช่อง 11 (0.64) ตามลำดับ

⁶ประชาสัมพันธ์และกิจกรรมพิเศษ, "คลื่นข่าวสีนามิเรียกเรตติ้ง (Rating) ไอทีวีขยับสู่อันดับ 1 ช่วงไพรม์ไทม์ ข่าวภาคค่ำและไอทีวีฮอตนิวส์ นำลิ่วครองแชมป์ข่าวตัวจริง," (เอกสารข่าวประชาสัมพันธ์ในงานแถลงข่าวผลสำรวจความนิยม ที่บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน), 15 มกราคม 2548), (อัดสำเนา)

แผนภูมิที่ 1.1
แสดงสัดส่วนผู้ชมรายการโทรทัศน์: ช่วงวันที่ 27-31 ธันวาคม 2547

ที่มา: Nielsen Media Research Company, “ผลการวิจัยเกี่ยวกับสัดส่วนผู้ชมรายการโทรทัศน์,” (Nielsen Media Research Company, 2004).

ตารางที่ 1.2
แสดง Prime time Competitive TV Rating, ช่วงวันที่ 27-31 ธันวาคม 2547: ชาวภาคค่ำ

ช่อง	รายการ	วัน	เวลา	Avg.TV Viewers	Avg.TV Rating	Rank
				('000)	(All.4+)	
ITV	ข่าวภาคค่ำ	จ.-อา.	18.00-19.30	4,407	7.63	1
ช่อง 3	เฉลี่ยข่าวภาคค่ำ ช่อง 3	จ.-อา.	16.55-19.15	1,390	2.41	4
ช่อง 5	เฉลี่ยข่าวภาคค่ำ ช่อง 5	จ.-อา.	18.30-20.40	687	1.19	5
ช่อง 7	เฉลี่ยข่าวภาคค่ำ ช่อง 7	จ.-อา.	17.30-20.25	3,002	5.20	2
ช่อง 9	เฉลี่ยข่าวภาคค่ำ ช่อง 9	จ.-อา.	17.30-20.30	1,809	3.13	3

ที่มา: Nielsen Media Research Company, “ผลการวิจัยเกี่ยวกับ Prime time Competitive TV Rating,” (Nielsen Media Research Company, 2004).

จากตาราง Prime time Competitive TV Rating ช่วงวันที่ 27-31 ธันวาคม 2547 สำหรับรายการข่าวภาคค่ำ พบว่า รายการข่าวภาคค่ำ ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญสำหรับทุกช่องของทุกสถานี ไอทีวียังคงครองเป็นอันดับหนึ่งเช่นเคย โดยข่าวภาคค่ำไอทีวี เวลา 18.00-19.30 น. มีเรตติ้ง (Rating) อยู่ที่ 7.63 ตามมาด้วย ช่อง 7 เรตติ้ง (Rating) เฉลี่ย 5.20, ช่อง 9 เรตติ้ง (Rating) เฉลี่ย 3.13, ช่อง 3 เรตติ้ง (Rating) เฉลี่ย 2.41 และช่อง 5 เรตติ้ง (Rating) เฉลี่ย 1.19 ตามลำดับ

จากผลการสำรวจความนิยมของผู้ชมโทรทัศน์ดังกล่าว สรุปได้ว่าสถานีโทรทัศน์ไอทีวีได้รับความนิยมสูงสุดในการนำเสนอข่าวของเหตุการณ์คลื่นยักษ์สึนามิ ที่ถล่มภาคใต้ 6 จังหวัด และส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงกับวงการสถานีโทรทัศน์ไทยอย่างมากมาย โดยสถานีโทรทัศน์ไอทีวีได้ให้ความสำคัญกับการรายงานข่าวภัยพิบัติคลื่นยักษ์สึนามิ เป็นอันดับหนึ่งในช่วงเวลานั้น โดยการปรับผังรายการใหม่ทั้งหมด ยกเลิกรายการบันเทิง และนำเข้าสู่การรายงานข่าวสึนามิและรายงานข้อมูลที่สำคัญตลอดวัน นอกจากนี้ยังได้จัดรายการพิเศษ “ไอทีวีร่วมมือร่วมใจ ช่วยผู้ประสบภัยภาคใต้” รับบริจาคเงินช่วยเหลือผู้ประสบภัยรวมไปถึงสิ่งของอื่นๆ ตลอดวัน และทำการนำเสนอข่าวอย่างต่อเนื่อง จนทำให้ได้รับเงินบริจาคสูงสุดในบรรดาสถานีโทรทัศน์ทุกช่อง⁷

สถานีโทรทัศน์ไอทีวีได้เสนอรายงานข่าวความเคลื่อนไหว ตั้งแต่เช้าวันอาทิตย์ที่ 26 ธันวาคม 2547 และเกาะติดข่าวต่อเนื่องตลอดทั้งวัน โดยยกเลิกรายการบันเทิงต่าง ๆ ออกไป เปิดโอกาสให้เป็นเวลาของการเสนอข่าวเหตุการณ์ และความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับภัยพิบัติจาก “สึนามิ” อย่างเต็มที่ สถานีโทรทัศน์ช่องอื่นทำได้ช้ากว่าเพราะความไม่พร้อมเรื่องทีมงาน และข้อจำกัดเรื่องผังรายการบันเทิง

ไอทีวีส่งทีมข่าวทั้งส่วนกลางและภูมิภาคทั่วประเทศลงพื้นที่ 6 จังหวัด พร้อมทั้งอุปกรณ์เครื่องมือที่สามารถถ่ายทอดสด และรายงานสดจากพื้นที่มาออกหน้าจอไอทีวี กว่า 10 จุด ส่วนในเรื่องการรับบริจาค “ไอทีวี” เป็นผู้เริ่มต้นการระดมเงินและสิ่งของอย่างรวดเร็ว และทันเหตุการณ์ จนสามารถส่งของจำเป็นในการบรรเทาความช่วยเหลือได้ในวันหลังเกิดเหตุการณ์วันเดียว⁸

สถานีโทรทัศน์ส่วนใหญ่ของไทยมุ่งเน้นธุรกิจเพื่อการค้า มุ่งหารายได้ และสร้างกำไร มากกว่าการแจ้งข่าวแก่ประชาชนผู้ชมโทรทัศน์ วันนี้ถึงเวลาแล้วหรือยังที่ประเทศไทยจะต้องทำ

⁷ เรื่องเดียวกัน.

⁸ อนุภพ, “เห็นมาอย่างไรเขียนไปอย่างนั้น: ไอทีวี เกาะติดสึนามิ,” เดลินิวส์ (8 มกราคม 2548):3.

อย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้ได้สื่อที่มองการณ์ไกลและตัดสินใจเร็ว อยู่สูงกว่าเรื่องกำไรมาก กำไรน้อย เรื่องบันเทิง เรื่องเรตติ้ง (Rating) และเรื่องหาโฆษณา จากเหตุการณ์ภัยพิบัติสึนามิครั้งนี้ ที่เข้าถล่มประเทศในภูมิภาคเอเชียรวมถึงพื้นที่แถบชายฝั่งทะเลอันดามันของไทย 6 จังหวัด ก่อให้เกิดความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สิน รวมไปถึงผลกระทบต่อระบบนิเวศทางทะเลสูญเสียอย่างมหาศาลที่มีอาจประเมินค่าได้ ซึ่งเหตุการณ์นี้ จัดเป็นภัยพิบัติร้ายแรงที่คร่าชีวิตประชากรโลก

จากสถานการณ์โลกในปัจจุบัน เหตุการณ์ภัยพิบัติและอุทกภัยมักเกิดขึ้นเสมอในหลายๆ ประเทศ ไม่ว่าจะเป็นภัยธรรมชาติ เช่น พายุ น้ำท่วม แผ่นดินไหว ดินถล่ม หรือภัยที่เกิดจากน้ำมือของมนุษย์ที่โดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม เช่น เครื่องบินตก โรงงานที่มีสารเคมีระเบิด ภัยเหล่านี้ไม่สามารถควบคุมได้ และเมื่อเกิดขึ้นครั้งใด ผู้สื่อข่าวต้องทำงานแข่งกับเวลา เสี่ยงอันตรายเพื่อจะทำข่าว⁹

หากมองย้อนกลับไปที่ประเทศญี่ปุ่นนั้น จัดได้ว่าเป็นประเทศที่มีประวัติศาสตร์ในการรายงานข่าวภัยพิบัติทางธรรมชาติ รวมทั้งการรายงานข่าวภัยพิบัติทางสื่อโทรทัศน์มายาวนาน โดยเฉพาะสถานีโทรทัศน์เอ็นเอชเค (NHK) ให้ความสำคัญกับการรายงานข่าวประเภทนี้เป็นอย่างมาก และเมื่อศึกษาจากประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาในการนำเสนอข่าวทางสถานีโทรทัศน์ NHK ในประเทศญี่ปุ่น พบว่า เมื่อวันที่ 26 กันยายน พ.ศ. 2497 (ค.ศ. 1954) ได้เกิดเหตุการณ์เรือข้ามฝั่งที่ชื่อว่าโทยาบารู (Toyamaru) ข้ามฝั่งระหว่าง Hakodate (เกาะฮอกไกโด Hokkaido) และ Aomori (เกาะฮอนชู Honshu) ล่มลง อันเนื่องมาจากพายุไต้ฝุ่น ซึ่งต่อมาในภายหลังชื่อว่า Toyamaru Typhoon ทำให้มีคนเสียชีวิตถึง 1,155 คน ซึ่งถือว่าเป็นอุบัติเหตุทางเรือที่ร้ายแรงรองจากเหตุการณ์เรือไททานิคล่ม ในวันต่อมาได้มีการส่งช่างภาพของ NHK จากกรุงโตเกียวไปบันทึกภาพเรือโทยาบารูจากบนเครื่องบิน ซึ่งถือว่าเป็นการรายงานความเสียหายจากภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกของญี่ปุ่น และมีการรายงานครั้งอื่นๆ ตามมา การรายงานข่าวลักษณะนี้ มุ่งเน้นที่การรายงานความเสียหายที่เกิดขึ้น (Aster-The-Fact-Report) และเป็นจุดเริ่มต้นที่จะรายงานเพื่อมุ่งเน้นการป้องกันภัย¹⁰ รวมทั้งการทำหน้าที่และการแสดงบทบาทสื่อมวลชนจนกลายเป็น

⁹ ญาณยา ตนานนท์, การรายงานข่าว: News Reporting (กรุงเทพมหานคร: นัท รีพับลิค, 2546), น.125.

¹⁰ Yamada Ken Ichi, "NHK Disaster Reporting Yesterday and Today," Disaster Reporting and the Public Nature of Broadcasting (NHK Broadcasting Culture research Institute, Japan: Komiyama Printing, 2004), p.1.

ธรรมชาติของสื่อที่ดีไปในที่สุด ซึ่งเป็นที่มาของการทำหน้าที่ในการรายงานข่าวภัยพิบัติของ NHK เพื่อนำเสนอข้อมูลที่สำคัญ 2 ประการ คือ¹¹

- การถ่ายทอดให้ประชาชนได้เห็นและเข้าใจถึงภัยอันตรายจากความเสียหาย
- ให้เข้าใจ ถึงขอบเขต ขนาด ของความเสียหายที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว

นั่นคือ การกำหนดบทบาทหน้าที่ในฐานะสื่อมวลชนของ NHK ในยุคเริ่มต้นของการรายงานข่าวภัยพิบัติทางธรรมชาติโดยทั่วไป ซึ่งต่อมาได้เกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติคลื่นยักษ์สึนามิ ที่ญี่ปุ่น ในปี ค.ศ. 1983¹² เกิดเหตุการณ์แผ่นดินไหวครั้งใหญ่ในทะเล Japan Chubu ของประเทศ ญี่ปุ่นจนทำให้เกิดคลื่นยักษ์สึนามิ เป็นคลื่นที่มีความรุนแรงและเคลื่อนที่อย่างรวดเร็วหลังจากเกิดแผ่นดินไหว ทำให้มีผู้เสียชีวิต 140 คน ซึ่งเป็นผลมาจากแผ่นดินไหวและทำให้มีผู้เสียชีวิตเพิ่มอีก 100 คน เป็นผลมาจากคลื่นยักษ์สึนามิ คุณคากายะ อิโกะ (Kagaya Eiko) เป็นสมาชิกกลุ่มชาวประมงของฮาชิโมริ (Hachimori) และคุนอะกิตะ (Akita) เป็นผู้ที่ได้ประกาศแจ้งเตือนภัยให้ประชาชนทราบทางไมโครโฟนทันทีที่ได้เห็นข่าวการประกาศเตือนภัยพิบัติสึนามิทางโทรทัศน์ และมีข้อความการเตือนภัย 3 ครั้ง ถึงชาวประมงและประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่บริเวณนั้น และในวินาทีนั้นเอง คลื่นยักษ์สึนามิก็ได้พัดมาและทำให้สมาชิกกลุ่มชาวประมงที่ไม่สามารถหลบหนีทันได้เสียชีวิตไป 3 คน แผ่นดินไหวได้เกิดขึ้นเมื่อ 26 พ.ค. ในตอนบ่าย หลังจากเกิดสึนามิ 14 นาที กรมอุตุนิยมวิทยาของเซนได (Sendai) จึงได้ออกประกาศเตือนภัยบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลของญี่ปุ่นทางภูมิภาคโทโฮกุ (Tohoku region) สถานีโทรทัศน์ NHK ได้นำคำเตือนนั้นมาเผยแพร่ ออกอากาศในอีก 5 นาทีต่อมา เมื่อเวลา 12.19 น. หลังจากที่ได้รับคำเตือนแล้วจึงทำการเปลี่ยนรายการและเตรียมการออกอากาศข่าวเตือนภัย หลังจากที่ได้รับแจ้งจากกรมอุตุนิยมวิทยาถึง NHK โดยใช้เวลาสั้นๆ ในครั้งนั้นเพียง 19 นาที และในอีก 4 ปีต่อมา พวกเขาสามารถออกคำเตือนภัยได้ภายใน 10 นาที ทางสถานีโทรทัศน์ NHK กระบวนการส่งข้อมูลข่าวสารในขณะนั้นได้รับคำเตือนอย่างเป็นทางการจากกรมอุตุนิยมวิทยาด้วยโทรศัพท์และแฟกซ์ เป็นการเปลี่ยนวิธีการส่งข้อมูลข่าวสารทางสายเพื่อให้รวดเร็วยิ่งขึ้นกว่าเดิม แต่เมื่อเกิดเหตุการณ์แผ่นดินไหวที่นอกชายฝั่งตะวันออกเฉียงใต้ของ ฮอกไกโด (Hokkaido) อีก 10 ปีต่อมา ในปี ค.ศ. 1993 ทำให้ญี่ปุ่นต้องปรับปรุงระบบของการเตือนภัยใหม่ทั้งหมดอีกครั้ง

¹¹Ibid., p. 2.

¹²Ibid., pp. 5-6.

ซึ่งในปี ค.ศ.1993¹³ ได้เกิดเหตุการณ์สึนามิขึ้นอีก แม้ว่ากรมอุตุนิยมวิทยาได้ออกประกาศเตือนภัยสึนามิ หลังเกิดแผ่นดินไหว 5 นาที และทาง NHK ได้ออกประกาศเตือนในอีก 2 นาทีต่อมาแล้วก็ตาม แต่ในครั้งนี้นักลื่นยักษ์ได้ไปถึงเกาะโอกุชิริ (Okushiri) ที่อยู่ใกล้ศูนย์กลางแผ่นดินไหวในเวลาเพียง 5 นาที ซึ่งเกิดคลื่นสูง 20 เมตร ทำให้ประชาชนเสียชีวิต 230 คน และสูญหายอีก ทางกรมอุตุนิยมวิทยาและ NHK จึงต้องร่วมมือกันเพื่อปรับปรุงระบบการเตือนภัยสึนามิให้เร็วขึ้น โดยทางกรมอุตุนิยมวิทยา ได้มีการติดตั้งเครื่องตรวจวัดแผ่นดินไหวแบบใหม่ เพื่อให้มีการวัดที่แม่นยำและรวดเร็ว ส่วน NHK ได้ทบทวนกระบวนการตั้งแต่การรับข้อมูลจากกรมอุตุนิยมวิทยา เปลี่ยนระบบการแพร่ภาพออกอากาศใหม่ โดยกระบวนการเดิมนั้น 1) เมื่อได้รับคำเตือน 2) จึงร่วมกันเปลี่ยนรายการ 3) เตรียมออกอากาศคำเตือน 4) ออกอากาศคำเตือนได้ ส่วนการติดตั้งอุปกรณ์ระบบเตือนภัยเพื่อออกอากาศใหม่นั้น ทำให้สามารถข้าม 2 ขั้นตอน (กลาง) ออกไปได้

นั่นคือประสบการณ์ในการป้องกันภัย การเตือนภัย และการรายงานข่าวของ NHK ที่คอยทำหน้าที่ในฐานะสื่อมวลชนอย่างดีที่สุด และมีการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องร่วมกันทั้งภาครัฐและสื่อมวลชน สำหรับประเทศไทยก็เคยเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติต่างๆ มากมาย แต่ความเสียหายก็ยังไม่รุนแรงเท่าภัยพิบัติคลื่นยักษ์สึนามิที่เกิดขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อวันอาทิตย์ที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2547 ในแถบชายฝั่งทะเลอันดามันทาง 6 จังหวัด ภาคใต้ ของประเทศไทยในทันทีที่สึนามิเกิดขึ้น การนำเสนอข่าวจากสำนักข่าวโทรทัศน์ต่างประเทศอย่าง BBC และ CNN ได้รายงานเหตุการณ์ติดตามความเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง แต่ยังไม่มีความเคลื่อนไหวจากสื่อมวลชนไทย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสื่อมวลชนไทยยังไม่รู้จักและคุ้นเคยกับเหตุการณ์ภัยพิบัติสึนามิที่เกิดขึ้นเป็นครั้งแรก จึงเป็นจุดบกพร่องของสื่อโทรทัศน์ของไทยเรา

เพราะฉะนั้นหากกล่าวถึงการนำเสนอข่าวภัยพิบัติสึนามิที่เคยเกิดขึ้นที่ผ่านมา สื่อโทรทัศน์ในต่างประเทศที่มีประสบการณ์ในการรายงานข่าวภัยพิบัติสึนามิมากที่สุด ก็คงจะหนีไม่พ้นสื่อมวลชนในประเทศญี่ปุ่น โดยเฉพาะสถานีโทรทัศน์ NHK ซึ่งได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเตือนภัยสึนามิของประเทศไปในที่สุด ประวัติศาสตร์การรายงานข่าวภัยพิบัติสึนามิ ของประเทศญี่ปุ่นนี้ จึงนับได้ว่าเป็นบทเรียนที่ดีให้กับประวัติศาสตร์ไทยที่เกิดภัยพิบัติสึนามิขึ้นครั้งแรกของประเทศ จากเหตุการณ์ดังกล่าวไอทีวีเป็นสถานีโทรทัศน์ช่องเดียวที่สามารถออกมาประกาศเป็นลายลักษณ์อักษรซ้ำๆ ได้ว่าตนเองจะระงับรายการปกติเพื่อมุ่งมาทำข่าวสึนามิ ตลอดจนกว่า

¹³ Ibid., pp.7-8.

เหตุการณ์จะยุติเบาบางลง ส่งผลให้ไอทีที่เกิดการยอมรับจากประชาชนผู้ชมทั่วประเทศ ดังนั้นจึงควรค่าเป็นอย่างยิ่งแก่การ ศึกษากระบวนการผลิตข่าวภัยพิบัติสื่อนามิอันจะนำไปสู่การนำเสนอข่าวโทรทัศน์เพื่อเป็นการเสริมสร้างประวัติศาสตร์แห่งการเรียนรู้และนำไปสู่การป้องกันภัยพิบัติในทุกๆ ด้านที่อาจ จะเกิดขึ้นอีก ให้กลายหน้าที่ตามธรรมชาติของสื่อที่ดี

ดังนั้น ในการผลิตข่าวที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกของประชาชนจำนวนมากจำเป็นต้องอาศัยความเป็นมืออาชีพของสื่อ รวมทั้งเรื่องจรรยาบรรณ ซึ่งแน่นอนว่าความถูกต้องและรวดเร็วก็ถือเป็นความคาดหวังของผู้คนในยุคแห่งข้อมูลข่าวสารด้วยเช่นกัน กระบวนการทำงานที่เปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะของปัจจัยต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อองค์กรสื่อยังมีรูปแบบที่ไม่แน่นอน ทำให้การนำเสนอเนื้อหา รูปแบบ วิธีการ กลยุทธ์ต่างๆ เป็นไปได้อย่างหลากหลาย กระบวนการผลิตข่าวภัยพิบัติภายใต้ภาวะเร่งรีบและเวลาอันจำกัดนั้น ทำให้ผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ในการคัดกรองและจัดวาระข่าวสารที่หลั่งไหลเข้ามานั้น ถูกตรวจสอบว่ามีความถูกต้องหรือไม่ สำคัญต่อประชาชนอย่างไร และข่าวที่น่าเสนอออกไปนั้นถูกบิดเบือนไปจากข้อเท็จจริงมากน้อยเพียงใด

ข่าวภัยพิบัตินั้นจึงถือว่าเป็นโจทย์ที่ท้าทายสำหรับองค์กรสื่อมวลชน โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์เพราะการผลิตข่าวเป็นกระบวนการที่จะนำภาพและเสียงเสนอไปสู่สายตาประชาชน รวมทั้งการรายงานข่าวในแง่มุมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นจำนวนผู้เสียชีวิต ผู้ได้รับบาดเจ็บ ผู้ที่สูญหาย การให้ความช่วยเหลือต่างๆ แก่ผู้ประสบภัย จำเป็นต้องอาศัยความรวดเร็วเพราะนอกจากการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนแล้ว การรายงานข่าวที่รวดเร็ว ฉับไว อีกทั้งยังสามารถเป็นสื่อกลางในการประสานงานให้ความช่วยเหลือไปยังพื้นที่เกิดเหตุที่ได้รับภัยพิบัติได้อย่างทันท่วงทีมากขึ้นนอกจากความรวดเร็วที่ต้องคำนึงถึงแล้ว ยังต้องคำนึงถึงความถูกต้องด้วย เนื่องจากไม่มีเวลากลับกรอง ซึ่งอาจก่อให้เกิดความผิดพลาดส่งผลกระทบต่อและสร้างความวุ่นวายในสังคมได้ในวงกว้างอีกด้วย เราจึงไม่ควรมองข้ามความสำคัญของการทำหน้าที่สื่อมวลชน การคัดเลือกและการจัดวาระข่าวสารที่ส่งผ่านกระบวนการไปยังประชาชนที่แฝงอยู่ในกระบวนการผลิตข่าวนั้นเอง

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาถึงกระบวนการผลิตข่าวภัยพิบัติ เพื่อทราบถึงนโยบายการบริหารงานข่าวภัยพิบัติสื่อนามิของสถานีโทรทัศน์ไอทีวิธีการทำหน้าที่ในฐานะสื่อมวลชนเกี่ยวกับการคัดเลือกและการจัดวาระข่าวสาร เพื่อการสร้างค่านิยมให้ข่าวเป็นที่น่าสนใจและน่าติดตาม รวมทั้งศึกษาปัจจัยแวดล้อมต่างๆ ที่มีผลต่อกระบวนการผลิตข่าวภัยพิบัติทางสถานีโทรทัศน์ไอทีอันจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปพัฒนาการสื่อสารมวลชน ให้คำนึงถึงบทบาทหน้าที่สื่อให้มากยิ่งขึ้น และพร้อมเป็นส่วนหนึ่งของการเตือนภัยพิบัติให้แก่สาธารณชนของประเทศ ซึ่งจะสามารถลดความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้ประสบภัยต่อไป

ปัญหานำวิจัย

1. นโยบายการบริหารงานช่างในภาวะวิกฤติของสถานีโทรทัศน์ไอทีวี ก่อนและหลังเหตุการณ์ภัยพิบัติสึนามิเป็นอย่างไร
2. ปัจจัยแวดล้อมต่างๆ มีผลต่อกระบวนการผลิตข่าวภัยพิบัติสึนามิของสถานีโทรทัศน์ไอทีวีเป็นอย่างไร
3. กระบวนการผลิตข่าวภัยพิบัติสึนามิของสถานีโทรทัศน์ไอทีวีเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษานโยบายการบริหารงานช่างในภาวะวิกฤติของสถานีโทรทัศน์ไอทีวี ก่อนและหลังเหตุการณ์ภัยพิบัติสึนามิ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยแวดล้อมต่างๆ ที่มีผลต่อกระบวนการผลิตข่าวภัยพิบัติสึนามิทางสถานีโทรทัศน์ไอทีวี
3. เพื่อศึกษาถึงกระบวนการผลิตข่าวภัยพิบัติสึนามิ ตามบทบาทหน้าที่ในฐานะสื่อมวลชนของสถานีโทรทัศน์ไอทีวี

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “กระบวนการผลิตข่าวภัยพิบัติทางสถานีโทรทัศน์ไอทีวี ศึกษากรณีภัยพิบัติสึนามิ” จะศึกษาการบริหารงานช่างทางด้านนโยบายและการปฏิบัติงานเกี่ยวกับกระบวนการผลิตข่าวภัยพิบัติ ตามบทบาทหน้าที่ในฐานะสื่อมวลชนเกี่ยวกับการคัดเลือกและการจัดวาระข่าวสาร รวมทั้งศึกษาปัจจัยแวดล้อมที่มีผลต่อกระบวนการผลิตข่าวภัยพิบัติทางสถานีโทรทัศน์ไอทีวี กรณีเหตุการณ์ภัยพิบัติสึนามิโดยผู้ให้ข้อมูลจะต้องเป็นผู้วางแผน กำหนดนโยบายเป็นผู้ปฏิบัติงานหรือมีส่วนร่วมและเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องอยู่ในช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติสึนามิ ซึ่งเกิดขึ้นเป็นครั้งแรก ในแถบชายฝั่งทะเลอันดามัน ทาง 6 จังหวัด ภาคใต้ ของประเทศไทย เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2547

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

นโยบายการบริหารงานข่าว หมายถึง หลักเกณฑ์หรือแนวทางในการทำงาน และวิธีการปฏิบัติงานที่ผู้บริหารกำหนดขึ้น สำหรับพนักงานฝ่ายข่าวของสถานีโทรทัศน์ไอทีวี เพื่อให้การผลิตข่าวภัยพิบัติสึนามิเกิดความสำเร็จตามเป้าหมาย

กระบวนการผลิตข่าว (News Production Process) หมายถึง ขั้นตอนเตรียมการ การวางแผน การดำเนินงาน วิธีการนำเสนอข่าวหรือการรายงานข่าว และการออกอากาศข่าวตามความเป็นจริง โดยผู้สื่อข่าวและกองบรรณาธิการข่าวของสถานีโทรทัศน์ไอทีวี ตั้งแต่การค้นคว้าหาข้อมูล การคัดเลือก และการจัดวาระข่าว เนื้อหาที่มีคุณค่ามานำเสนอออกอากาศโดยผู้รายงานข่าว, ผู้ดำเนินรายการข่าว และผู้ประกาศข่าวเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางสถานีโทรทัศน์ไอทีวีให้กับประชาชนได้ทราบ และรับรู้ถึงเหตุการณ์ภัยพิบัติสึนามิที่เกิดขึ้น

ภัยพิบัติ (Disaster) หมายถึง ภาวะที่ไม่มีใครคาดคิดว่าจะเกิดเหตุการณ์ผิดปกติในช่วงเวลาหนึ่ง อาจเป็นอุบัติเหตุหรือเหตุการณ์ธรรมชาติ ซึ่งมีความรุนแรงส่งผลความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

สึนามิ (Tsunami) หมายถึง ภาวะวิกฤติที่เกิดจากผิวโลกใต้ทะเลเคลื่อนตัวทำให้เกิดเป็นคลื่นเล็กๆ จำนวนมากรวมตัวกันและกลายเป็นคลื่นยักษ์ได้ทะเลพัดเข้าสู่ฝั่งทำลายทุกอย่างที่ขวางหน้า ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของมนุษย์เป็นอย่างมาก จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2547 ทางแถบทะเลอันดามัน ใน 6 จังหวัด ภาคใต้ ของประเทศไทย

การคัดเลือกและการจัดวาระ หมายถึง การพิจารณาองค์ประกอบข่าวและคุณค่าของข่าวที่ส่งเข้ามายังกองบรรณาธิการเป็นจำนวนมาก รวมทั้งการจัดลำดับความสำคัญของเนื้อหาข่าวที่เกิดขึ้นประเภทต่างๆ ตามนโยบายการบริหารงานข่าวภัยพิบัติ โดยนำเนื้อหาข่าวที่ถูกคัดเลือกและจัดวาระมานำเสนอออกอากาศทางสถานี โทรทัศน์ไอทีวี

ปัจจัยแวดล้อม (Environment) หมายถึง สภาพแวดล้อมจากแหล่งอื่นๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมีอิทธิพลทั้งโดยตรงหรือโดยอ้อมกับกระบวนการผลิตข่าวภัยพิบัติของสถานีโทรทัศน์ไอทีวี ซึ่งเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ตลอดตามเหตุการณ์ภัยพิบัติสึนามิที่เกิดขึ้นทั้งภายใน และภายนอก

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบนโยบายการบริหารงานข้าวภัยพิบัติสึนามิของสถานีโทรทัศน์ไอทีวี
2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยแวดล้อมต่างๆ ที่มีผลต่อการบริหารงานข้าวภัยพิบัติ และกระบวนการผลิตข้าวภัยพิบัติสึนามิ ของสถานีโทรทัศน์ไอทีวี
3. ทำให้ทราบบทบาทหน้าที่ในฐานะสื่อมวลชนของสถานีโทรทัศน์ไอทีวีเกี่ยวกับการคัดเลือกและการจัดวาระข่าวสาร ในกระบวนการผลิตข้าวภัยพิบัติสึนามิ
4. สามารถใช้เป็นแนวทางและข้อมูลพื้นฐานอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนากระบวนการผลิตข้าวภัยพิบัติของสถานีโทรทัศน์ไทย เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการเตือนภัยพิบัติในอนาคต

แผนภาพที่ 1.1
กรอบแนวคิดในการวิจัย

ปัจจัยแวดล้อมภายนอกองค์กร

สถานการณ์ และองค์ประกอบต่างๆ ของเหตุการณ์สันามิ
การเมือง (สัญญาการสัมปทานระหว่าง ไอทีวี กับ สปน.)
เศรษฐกิจ (การแข่งขันทางด้านธุรกิจขององค์กร)
สังคมและวัฒนธรรม

ปัจจัยแวดล้อมภายในองค์กร

โครงสร้างการบริหารงาน ฝ่ายข่าว
กลยุทธ์การจัดผังรายการของสถานี
วัฒนธรรมองค์กรและจรรยาบรรณทางวิชาชีพ

